

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

צו.

תורה אור

1. ביום ההוא יגלה ארני בתער השפירה בעברי קרז במלך אשור את היראש ושער הרקלים וגם את הזקן הספה: ישעיהו ז' כ
2. ויהי הוא משתחה בית נטרך אלהיו ואדומלך ישראל בניו הבויה בחרב והקמה נמלטו ארץ אררט ומלך אסר חזר בנו החזיקי: מלכים ב יט לו
3. ותחלק עליהם לליל הוא ועבדיו ויפם ויפם עד חובה אשר משמאל למישק: מלכים ב יט לו
4. יאבד יום אולך בו והילקה אמר הרה גבר: איוב ג ג
5. מן שמנים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסריא: שופטים ה כ
6. וישמע אברם את נשבה אחיו ורק את חביבו לידיו ביותו שמנה עשר ושלש מאות וחדף עד דן: בראשית יד יד
7. וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן דן: מלכים א יב כט
8. מן נשמע נחרת סיסרי מקול מצהלות אבריו ונשבה כל הארץ ויבאו ויאבלו ארץ ומלואה עיר ושביו בה: ירמיהו ח טו
9. צדיק אתה יי פי אריב אלך אך משפטים אבר אותך מדוע דרך רשעים צלחה שולו כל בגדי בגדי: ירמיהו יב א
10. פי את רגלים רצתה וילאך ואלך תתנה את הסוסים ויבארך שלום אקב ביום ואך תעשה בגאון הירדן: ירמיהו יב ב
11. לנבאים נשבר לפי בקרבי רחפו כל עצמותי הייתי כאיש שבור וכגבר עברו יין מפני יין ומפני דברי קדשו: ירמיהו כג ט
12. בעת ההוא שלח מירדן בלאון בן בלאון מלך בבל ספרים ומנחה אל חזקיהו ושמע כי חלה חזקיהו: ישעיהו לו א
13. וכן במלוצי שרי בבל הממשלות עליו לרש המופת אשר יהי בארץ עובד האלהים לנסותו לדעת כל בלבבו: דברי הימים ב לב לא
14. הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אקח בשמש אחרנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה: ישעיהו לח ח
15. בן יכבד אב ועבד אדני ואם אב אב אב: כבודי ואם אדוני אני איה מוראי אמר יי: יצא את לבם הכתובים ביום שמי ואמרתם בנה בידו את שפתי: מלאכי א ו
16. ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה שנה למלך נבוכדנאצר מלך בבל ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך בבל: ירמיהו נב כ יג

כי הא מילתא דלקמן מודעינן להו כי היכי דחזינן לקמן דלא זכה נבוכדנאצר לאותו כבוד אלא מפני זכות ד' פסיעות כדלמינן לקמן ה"נ אמרי' לזני עמי הארץ דלא זכו לאותו כבוד אלא מחמת זכות מעט שהיה צאצאים מ"ר. ואית דלמרי דרבי זירא דלעיל קאי אבני סמריא אע"ג דשלח רבי יהודה הזהרו צני ע"ה לכבדן שמהס מלא תורה כי היכי דנפקו מסנהריא כי הא מילתא מודיעים להו לזני ע"ה דהא דמוקרין להו לאו משום אציהס אלא משום מרה שצהס שלא מוזז דעתס עליהס ויאמרו אצומיהס דליקיס היו: **מדוע דרך רשעים ללמס**. מפני מה הללית נבוכדנאצר וככס ירושלם: **אדהרו ליה**. לירמיה: **צלעי מיס**. מרשק"ו צלע"ו: **ד' פסיעות**. מפורש לקמן: **על אחס כמה ונמה**. שיהו כל אדם יכולין לתמוה על מתן שכר גדול ששתלס עליהס: **לנביאיוס**. אצרהס יאחק ויעקב: **נשבר לזי נקרבי**. כלומר תמהתי על מתן שכרן: **שפי שעות**. כדי שלא יהא פנאי לספרו ולקברו: **אספת**. נתרפא: **אדהרינהו הקצ"ה**. להקן שעות לחוקיהו ללותו היום שנתרפא חוקיהו היה של כ"ז שעות: **רסט כתיב**. דשלח: **לא היה לנס**. פקנה. שהיה שכרו מרובה והיה לו רשות לכבד אצרימנו: **הוס כסיב שמה** ושמה **דאבוס**. כדי שיתכבד אציו לכך נקרא סס אציו עליו שנקרא מרווך צללדן דאי לא כתיב אלא מרווך צן צללדן לא היה מיתקרי עליה שמה דאבוס דהכי כתיב וכלהו אינשי פלוני צן פלוני להכי כתיב מרווך צללדן: **חדש החמישי בעשור לחדש צא נכוור און רב טבחים עמד לפני מלך בבל זירושלם**: אלמא נבוכדנאצר סליק לירושלם: ומי בבית אל ואת האחד נתן בן ואף אותו רשע לא נתגבר עד שהגיע לון שנאמר *מדן נשמע נחרת סוסיו אמר רבי זירא אע"ג דשלח ר' (יהודה בן בתירא מנציבין) הזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו והזהרו בוורידין כר' יהודה והזהרו בבני עמי הארץ שמהן תצא תורה כי הא מילתא מודעינן להו *צדיק אתה ה' כי אריב אלך אך משפטים אדבר אותך מדוע דרך רשעים צלחה שלו כל בגדי רגלי רצתה וילאוך ואך תתחרה את הסוסים ובארץ שלום אתה בומח ואך תעשה בגאון הירדן משל לאדם אחד שאמר יכול אני לרוץ ג' פרסאות לפני הסוסים בין בצעי המים נודמן לו רגלי אחד רץ לפניו ג' מילין ביבשה ונלאה א"ל ומה לפני רגלי כך לפני הסוסים עאכ"ו ומה שלשת מילין כך ג' פרסאות על אחת כמה וכמה ומה ביבשה כך בין בצעי המים על אחת כמה וכמה אף אתה ומה בשכר ארבע פסיעות ששלמתי לאותו רשע שרץ אחר כבודי אתה תמיה כשאני משלם שכר לאברהם יצחק ויעקב רצו לפני כסוסים עאכ"ו היינו דכתיב ¹¹לנביאים נשבר לבי בקרבי רחפו כל עצמותי הייתי כאיש שבור וכגבר עברו יין מפני יין מפני ה' ומפני דברי קדשו הני ד' פסיעות מאי היא דכתיב ¹²בעת ההיא שלח מרווך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ספרים וגו' משום גו' חלה חזקיהו ויחוק שדר ליה ספרים ומנחה (אין) ¹³לדרוש (את) המופת אשר היה בארץ דאמר רבי יוחנן אותו שמת בו אחז שתי שעות היה וכי חלה חזקיהו ואיתפח אדהרינהו קודשא בריך הוא להנך עשר שעות ניהליה דכתב ¹⁴הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אהו בשמש אחרנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה לא הוה התם כי אתא אמר להו היכי כתביתו אמרו ליה הכי כתבין אמר להו קריתו ליה אלהא רבא וכתביתו ליה לבסוף אמר אלא הכי כתבו שלם לאלהא רבא נאצר דירושלם שלם למלכא חזקיה אמרי ליה ¹⁵קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא רהט בתריה כדריהט ¹⁶ארבע פסיעות אתא גבריאל ואוקמיה אמר ר' יוחנן אילמלא ¹⁷(לא) בא גבריאל והעמידו לא היה תקנה לשונאיהם של ישראל מאי בלאדן בן בלאדן אמרי בלאדן מלכא הוה ואישתני אפיה והוה כי דכלכא הוה יתיב בריה על מלכותא כי הוה כתיב הוה כתיב ושמיה דאבוה בלאדן מלכא היינו דכתיב ¹⁸בן יכבד אב ועבד אדניו בן יכבד אב הא דאמרן ועבד אדוניו דכתיב ¹⁹ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך נבוכדנאצר מלך בבל בא נבווראדן רב טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם וישרף את בית ה' ואת בית המלך ומי

אשני נפשי. שנה עמנך כדי שלא יכירוך: **ואגויך אנה**. אני אגלחך: **קשייאה**. גרעיני תמרים: **עוון**. אלו גרעינין וניתן לך מספרים. והיינו דכתיב ¹צמער השכירה על סס שטרח נתנו לו מער לגלח ואזיהו שכר נתנו לו בעצרי נרה" דברים שדרכן לעשות על ידי נהר דהיינו טחיתת ריחים: **וגם הוקן הספה**. דלא כתיב גלוח אלא אראש אבל אוקן כתיב הספה לטון כלוי על ידי אור שכלתה לגמרי: **גירימה לארמאה ושפר צאפיה**. אס אתה מחך את הארמאי והוטב צעיניו הצער לו אס צוקנו ולא שצעת חוכא מנייה: **י ציפ נסרך אלהיו**. לטון נסר שהשתחוה לנסרך ועשאו אלהי: היינו דכתיב ויהי **הוא משפתוה**. משמע מפני שמתחוה לשס הכוה: **ויחלק עליהס**. אידי דאירי ²צמלכיס איירי נמי צהאי קרל דכתיב ³ויהי בלילה ההוא ויאל מלאך ה' וגו' נקט ויחלק עליהס לילה וגו': **מלאך שגודמן לאצרהס לילה שמו**. והוא קשיעו: **מעשה ליה**. שנלחמו בשצילו כוכבי לילה כמו שעשו בשציל צוק: **טבא מניה דר' יאחק נפחא מדבר נפחא**. ר' יוחנן דמקרי צר נפחא ככולל הש"ס כמו (ב"מ דף פה:) מאלן עייל צר נפחא נראה למורי דאציו של ר' יוחנן הוה נפחא ולהכי מיקרי צר נפחא ואית דמפרשי צר נפחא על סס יופיו: **הוסרו צוקן**. אע"פ ששכח תלמודו הוהל ומחמת אונסו הוא: **הוסרו צורידין כר' יהודה**. דלמר צשיטת חולין (דף פה:) עד שיחוט את הורידין של עוף הוהל וזלוהו כולו כלחד אינו חוטכו ומולחו ככשר חיה ובהמה: **הוסרו צני עמי הארץ**. שנעשו תלמידי חכמים לעשות להס כבוד שמהס מלא תורה לישראל שהרי ילאו שמעיה ואבטליון מצני צניו של נחמיא ומצני צניו של המן למדו תורה צני צוק דלקמן ¹⁰ע"כ. ¹¹וע"כ דלמר רבי יהודה הכי הזהרו צני עמי הארץ: